

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ

Бернацька Т.М.
*помічник адвоката,
незалежний юрисконсульт, м. Київ*

ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ УГОД ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ ЗА НОВИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ

Новий кримінальний процесуальний закон був спрямований на ліквідацію зайвих бюрократичних процедур, які нажаль були притаманні Кримінально-процесуальному кодексу України 1960 року, встановлення механізму реалізації конституційно закріпленого принципу змагальності сторін, модернізацію повноважень правоохоронних органів, встановлення судового контролю за діяльністю слідчих органів та міліції, усунення інституційного тиску на суд, врахування практики Європейського суду з прав людини та вимог Конвенції про захист прав та основоположних свобод.

Як наслідок ми отримали кодекс, який запровадив нові інститути у кримінальному судочинстві, в якому знайшли відображення положення, раніше не відомі кримінально-процесуальному законодавству України.

Одним із прогресивних положень Кримінального процесуального кодексу є інститут угоди про примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим), а також угоди про визнання винуватості. Ці нововведення в Україні схвалили багато міжнародних організацій, у тому числі й Рада з прав людини ООН, а також Рада Європи.

Передбачалося, що з появою глави 35 «Кримінальне провадження на підставі угод» у кримінальному процесуальному законодавстві значно зменшиться навантаження на систему судових і правоохоронних органів, скоротяться загальні процесуальні строки розгляду кримінальних справ, спроститься процедура розгляду певної категорії кримінальних справ.

Перші результати реалізації цих положень Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) підтвердили ці очікування. Зокрема, за даними ВСС, із моменту набрання чинності кримінальним процесуальним законом суди загальної юрисдикції станом на 1 січня 2014 р. розглянули 22653 угод, із них 11512 – про примирення та 11141 – про визнання винуватості.

Зі статистичної інформації (яку для моніторингу процесу впровадження в дію нового КПК, систематизації та аналізу практики його застосування щомісяця надають ВСС апеляційні суди України, Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя) вбачається збереження тенденції до подальшого активного застосування інституту угод у кримінальному

судочинстві. Аналіз динаміки показників застосування положень Кримінального процесуального кодексу у судовій практиці свідчить, що кількість затверджених вироком угод за останні місяці є сталою, без суттєвих коливань, і становить у середньому майже 3000 затверджених угод на місяць. Натомість кількість постановлених судом судових рішень про відмову в затвердженні угоди коливається в межах від 70 до 250 ухвал на місяць і має незначну тенденцію до збільшення [1].

І це не випадковість, оскільки, проаналізувавши наукову літературу можна виділити основні переваги медіації.

По-перше, це неформальність процесу. Медіація покликана допомогти сторонам налагодити безпосередній діалог і вирішити проблему шляхом співпраці.

По-друге, приватність. Конфіденційність – один із принципів медіації, який дає змогу вирішити спір приватно і з гідністю.

По-третє, економічність. Завдяки скороченню часу, необхідного для розгляду спору, зменшенню судових витрат та економії робочого часу співробітників компанії, які залучені до розгляду справи і змушені відволікатися від своїх безпосередніх обов'язків.

По-четверте, більша ймовірність виконання рішення. Сторони, які самостійно досягли згоди і виробили рішення спільно, спираючись на власні потреби, більше мотивовані виконати досягнуті домовленості, ніж особи, за яких рішення прийняла третя сторона, тобто суд.

По-п'яте, збереження ділових стосунків. Угода, укладена в результаті медіації допомагає зберегти ділові стосунки сторін і зміцнити довіру між ними в майбутньому, на відміну від судової або арбітражної процедури, в якій одна зі сторін програє.

По-шосте, виграшне рішення для обох сторін. У медіації не існує переможця та переможеного. Єдина її мета – знайти рішення, яке задовольнить обидві сторони. Що відвертішими будуть сторони стосовно своїх потреб, о більше шансів, що вони зможуть знайти творче рішення, яке задовольнить їхні справжні інтереси, пов'язані як із минулою ситуацією, так і з майбутньою.

В рамках української системи кримінального судочинства провадження на підставі угод про примирення між потерпілим чи обвинуваченим, зокрема неповнолітнім, може застосовуватися в якості додаткового заходу кримінально-процесуального характеру, спрямованого на досягнення примирення між зазначеними суб'єктами з метою припинення кримінального переслідування або винесення вироку з урахуванням угоди, досягнутої сторонами.

Угода про примирення також може укладатися, якщо її сторонами чи стороною є неповнолітні. У такому випадку угода укладається за участю законних представників і захисників неповнолітніх. Якщо ж неповнолітній досяг 16-річного віку, він має право укласти угоду про примирення самостійно, але за наявності згоди його законного представника. При цьому, якщо неповнолітній не досяг 16 років, угоду про примирення за його згодою укладає законний представник неповнолітнього. Про надання згоди

неповнолітнім, його законним представником у наведених вище випадках обов'язково має бути зазначено в угоді про примирення. Такий підхід варто використовувати при укладанні угод про визнання винуватості з неповнолітнім підозрюваним, обвинуваченим.

Положення українського законодавства щодо правосуддя у кримінальних провадженнях неповнолітніх певною мірою мають консервативний характер, проте поява медіації дає надію на створення в подальшому так званої ювенальної юстиції.

Поняття «ювенальна юстиція» походить від латинського «juvenalis» юнацький та «justitia» правосуддя. Ювенальна юстиція включає в себе профілактику підліткової злочинності та соціально-психологічну реабілітацію неповнолітніх, які вчинили злочин (у тому числі засуджених, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі), так і неповнолітніх жертв злочинів.

Ювенальна юстиція направлена на роботу із двома категоріями дітей – це діти-правопорушники та діти, які опинились у складній життєвій ситуації (сироти, позбавлені батьківського піклування, безпритульні, свідки та жертви злочинів тощо) [2].

Кримінальне провадження щодо неповнолітніх не може бути тотожним з кримінальним провадженням щодо дорослих. Перш за все це зумовлено віковим критерієм. Особи, які не досягли повноліття володіють особливими психофізичними та соціальними якостями, що обумовлюють необхідність їх спеціального правового захисту.

Значну частку кримінальних правопорушень, вчинених неповнолітніми, становлять майнові злочини (грабежі, розбої, крадіжки та ін.). Також часто вчинюються майнові злочини щодо однолітків з близького оточення. Доцільним видається застосування процедур примирення з метою вирішення кримінально-правового конфлікту.

Отже, подальший розвиток ювенальної юстиції, як цілісної системи реагування на кримінальні правопорушення неповнолітніх просто необхідний.

Список використаних джерел:

1. <http://zib.com.ua/ua...uzagalnennya...praktiki...kriminalnogo...>
2. http://vybor.ua/article/prava_cheloveka...v-ukrayini.html.

Бурба В.В.

співробітник Служби безпеки України

КОРУПЦІЯ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЯК ЗАГРОЗА ДЕРЖАВНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Протидія корупції є одним із найсерйозніших завдань реформування системи державного управління в нашій країні, без вирішення якої не вбачається можливим забезпечення економічного, соціального та політичного розвитку держави. Важливість ефективного подолання корупції визнається на